

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

1
2
3
4
5

בפני כב' השופטת מהא סמיר-עמאר

נציג עובדים: מר אסחק סלים
נציג מעבידים: מר דורון מתי

המבקשים

1. ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים
2. ג'נבייב פרנסיס ת.ז. 058546490
3. שהאב ראידה ת.ז. 027670348
4. ח'טיב ופאא ת.ז. 026430652
5. נסרין ברכה ת.ז. 059402214
6. משיעל סאלם לונה ת.ז. 023446032
7. סלאם מרים ת.ז. 053687265
8. ח'טיב אנסאף ת.ז. 059351692
9. קורטאם סנא ת.ז. 026327569
10. פאתנה נעום ת.ז. 059346569
11. חטיב מאי ת.ז. 056845944
12. שיתי-בחוס פדוא ת.ז. 026466771
13. אבו חנא כרכבי פאתן ת.ז. 058591272
14. חדאד אמירה ת.ז. 054385380
15. בשארה נילי ת.ז. 54807912
16. נח'לה פתינה ת.ז. 56849649
17. ג'וסיילין איבגי ת.ז. 068742543
18. פוריה אורנה ת.ז. 55100077
19. גולדנברט איריס ת.ז. 58021460
20. מנשרוב אורלי ת.ז. 022462840
21. פרפרה מינה ת.ז. 056519614

(ס"ק 55/06)

22. זהבה שמחי ת.ז. 5656534
23. רבקה לובל ת.ז. 068515840
24. דניאלה תורג'מן ת.ז. 031946023
25. אילנה שמילה ת.ז. 022672554

(ס"ק 13/06)

26. מרסל עתיק ת.ז. 023292493
27. ליאורה יוזן ת.ז. 055861850
28. חואגה ופא ת.ז. 56924327
29. איברהים מהא ת.ז. 052387701

(ס"ק 14/06)

ע"י ב"כ: עו"ד דרור גל ועו"ד כוכבא גבזה

נגד

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

המשיבים 1. מדינת ישראל משרד החינוך
ע"י ב"כ עו"ד תמי בראל מפרקליטות מחוז חיפה

2. הסתדרות המורים בישראל
ע"י ב"כ עו"ד רחל בורברג

פסק דין

1
2
3 1. במסגרת ההליכים הקיבוציים שבפנינו אנו נדרשים להכריע בשאלה הפרשנית- משפטית,
4 בנוגע למהותה של "תוספת מורה- אם", לה זכאיות מורות אמהות לילדים עד גיל 14
5 מתוקף ההסכמים הקיבוציים בין המדינה לבין ארגוני המורים; ארגון המורים בבתי הספר
6 העל יסודיים בסימינרים ובמכללות, (להלן: "ארגון המורים"), והסתדרות המורים
7 בישראל, (להלן: "הסתדרות המורים"), ובמיוחד ביחס למורות- אמהות אשר להן קביעות
8 על היקף משרה מלאה (של 100%), ערב תחילת זכאותן לתוספת מורה- אם.

רקע

9
10
11
12 2. ארגון המורים הגיש יחד עם אמהות עובדות הוראה קבועות שלוש בקשות צד בסכסוך
13 קיבוצי בעקבות החלטת המשיבה מס' 1 (להלן: "המדינה" או "משרד החינוך") לקצץ את
14 משרותיהן של עובדות ההוראה האמהות, שלהן קביעות ביחס למשרה מלאה, באופן
15 שתשולם תוספת האם הוא שהעמיד את שכרן על גובה השכר שהגיע להן בגין עבודה במשרה
16 מלאה, וזאת במסגרת סק 55/05 בבית הדין האזורי לעבודה בחיפה, סק 103/05 בבית הדין
17 האזורי לעבודה בנצרת, ו-סק 105/05 בבית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע. לאחר הגשת
18 הבקשות הגישו המבקשים בקשה לבית הדין הארצי וביקשו לאחד את הדיון בשלשת
19 הבקשות עקב זהות הסוגיה והסעדים הנתבעים, והיות והצדדים בכל ההליכים האלו
20 מיוצגים על ידי אותם באי כוח.

21
22 3. בהחלטה מיום 25/1/06 קבע כב' נשיא בית הדין הארצי, הש' סטיב אדלר, לאחד את הדיון
23 בשלושת בקשות הצד בפני מותב של בית הדין האזורי לעבודה בחיפה. בהתאם לכך הועברו
24 שני ההליכים שנפתחו בבתי הדין האזוריים, באר שבע ונצרת, לבית הדין האזורי בחיפה
25 וקיבלו מספור כמופיע בכותרת ובהתאם להחלטת כב' נשיא בית הדין האזורי לעבודה
26 בחיפה, השופט רמי כהן, נקבע כי הבקשות יידונו בפני מותב זה.
27

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 4. כבר בישיבות הראשונות שהתקיימו בפנינו, ביקשה המדינה לצרף את הסתדרות המורים
2 להליך ובקשתה נענתה. הסתדרות המורים התבקשה להגיש את עמדתה ביחס לסוגיה
3 שבמחלוקת, וזו אף הגישה תצהירים מטעמה.
4
- 5 5. אין חולק כי ככלל, מורה שיש לה קביעות על 100% משרה (ואינה מקבלת תוספת שעות
6 גיל), עובדת בפועל 24 שעות בשבוע אם היא מורה בחטיבת הביניים או בתיכון ועובדת 30
7 שעות בשבוע אם היא מורה בבית ספר יסודי. מורה שיש לה קביעות על משרה חלקית,
8 עובדת בחלק היחסי של שעות אלו בהתאם לאחוז משרתה.
9
- 10 6. מוסכם על הצדדים כי המבקשות הפרטניות שהצטרפו לבקשת ארגון המורים בבקשות הצד
11 נשוא דיוננו, הן מורות אשר ערב הפיכתן לאמהות הזכאיות לתוספת אם, עבדו בפועל
12 במשרה מלאה שעליה הייתה להן קביעות, וגם כאשר הפכו מורות אלו לאמהות הן המשיכו
13 לעבוד במשרתן המלאה, 24 שעות שבועיות בהיותן מורות בבתי הספר העל יסודיים, וזכו
14 בנוסף לתוספת אם בתור תוספת כספית בשיעור של 10% לשכרן.
15
- 16 7. החל משנת הלימודים תשס"ד, ואצל חלק מן המורות, החל משנת הלימודים תשס"ה,
17 קוצצה משרתן הקבועה של מורות אלו ע"י המדינה, והם חויבו לעבוד 22/24 שעות שבועיות
18 בלבד. קרי, היקף משרתן הוקטן לכדי 91.67%, שביחד עם תשלום תוספת האם, הוא
19 שהעמיד את שכרן של המורות על 100% משרה.
20
- 21 8. לטענת המבקשים מדובר בקיצוץ חד צדדי ובלתי חוקי שעשתה המדינה במשרתן ובשכרן של
22 המורות ללא כל הודעה, הידברות, או הסכמה של המורות המעורבות ו/או של הארגון
23 שמייצג אותן.
24
- 25 9. המדינה מצידה הגדירה את המחלוקת בהליכים שבפנינו כך: האם מורה אם אשר יש לה
26 קביעות על היקף משרה מלאה (100% משרה) זכאית לעבוד בפועל במלוא היקף משרתה
27 (100% משרה) ולקבל בנוסף תוספת כספית לשכרה בשיעור של 10%, כטענת המבקשים, או
28 שמא מהות זכאותה של מורה אם הינה לקיצור שבוע העבודה, קרי הקטנת מספר שעות
29 עבודתה השבועיות עד להיקף עבודה בפועל של 90% משרה, ולקבלת תוספת של 10% להיקף
30 משרתה (ללא צורך בעבודה בפועל), כך ששכרה לא יפגע עקב כך וישולם לה השכר המגיע
31 עבור 100% משרה, כטענת המדינה.
32
33

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

העדויות

1
2
3 **10. מטעם המבקשים העידו** מר רן ארז, יו"ר הנהלת הארגון מאז 4/97 (להלן: "מר ארז"), גבי
4 נורית ולנסי יו"ר המחלקה הפרופסיונאלית בארגון המורים מאז 4/2006, ומי שכיהנה גם
5 כיו"ר המחלקה לפנסיה, המבקשת מס' 17, גבי ג'וסלין אבגי, עובדת משרד החינוך ומלמדת
6 בחטיבת הביניים בכיתות ז'-ח' במקצוע המתמטיקה והמבקשת מס' 7, גבי סטלמה מרים,
7 עובדת משרד החינוך ומלמדת בכיתות ז' ו-ח' מקצוע ספרות עברית.

8
9 **מטעם המדינה העיד** מר מוטי מרוז, המשמש כחשב משרד החינוך מזה 5 שנים ומלווה את
10 מערכת החינוך ואת הסכמי השכר עם המורים למעלה מ- 20 שנה, (להלן: "מר מרוז").

11
12 **מטעם הסתדרות המורים העיד** מר גד דעי, מ"מ מזכ"ל ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי של
13 הסתדרות המורים, (להלן: "מר דעי").

המסגרת הנורמטיבית וההסכמים הקיבוציים הרלבנטיים

14
15
16 **11.** בהסכם הקיבוצי שנחתם ביום 15/5/89 בין מדינת ישראל, מרכז השלטון המקומי בישראל
17 ו-3 הערים הגדולות מצד אחד, לבין הסתדרות המורים וארגון המורים מצד שני, (להלן:
18 "הסכם 89") נקבע בין היתר חישוב משכורתה של מורה אם כדלקמן:

19
20
21 **"סעיף 6.5 – מורה אם – חישוב משכורתה של "מורה אם" יהיה כדלקמן:**
22 **6.5.1 "מורה אם" המועסקת בין 79 ל-90 אחוז משרה, תקבל**
23 **החל מ-1/9/89 תוספת של 10% לשכרה המשולב.**
24 **6.5.2 "מורה אם" המועסקת בין 91 ל-100 אחוז משרה, תקבל**
25 **החל מ-1/9/89 השלמה לשכרה המשולב שלה לגובה**
26 **100% משרה".**
27

28 **12.** ביום 11/5/93 נחתם הסכם קיבוצי בין מדינת ישראל, מרכז השלטון המקומי ושלוש
29 הערים הגדולות לבין ארגון המורים, (להלן: "הסכם 93").

סעיף 17 בהסכם 93 קובע כדלקמן:

30
31
32 **"עו"ה-אם שתעבוד מעל ל – 90% משרה (עד 140%) לפי דרישת המעסיק, תקבל**
33 **תוספת בשיעור של 10% וזאת בתחולה מ-1/9/93".**
34

35 **13.** הוראה דומה לסעיף 17 הנ"ל, מצויה בהסכם הקיבוצי שנחתם אף ביום 11/5/93 עם
36 הסתדרות המורים.

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

14. בסיכום דיון בין המדינה לבין הסתדרות המורים מיום 18/9/94, שקיבל תוקף של הסכם, (להלן: "הסכם 94") הושגו, בין היתר, ההסכמות כדלקמן:

1. מורות אמהות העוסקות בתפקידי הדרכה

"עו"ה אם לילד עד גיל 14 המועסקת בהוראה ותפקידי הדרכה בהיקף משרה כולל של 79% משרה לפחות, תהיה זכאית לתוספת מורה אם בתנאי שהיקף העסקה בהוראה + הדרכה + תוספת מורה – אם לא יעלה על 100% משרה. ואולם מי שהתבקשה ע"י המשרד לעבוד מעל למשרה, תהיה זכאית לקבל את תוספת האם מעבר למשרה כמקובל, ובתנאי שהיקף עבודתה בהוראה יהיה לפחות 50%". (ההדגשה לא במקור)

2. אמהות לילדים שנסתיימה זכאותן לתוספת אם:

"עובדות הוראה אימהות שנסתיימה זכאותן לתוספת-אם בגין ילדם שהגיע לגיל 14, תהיינה זכאיות להשלים את היקף משרתן בתוספת שעות הוראה עד לגובה השכר אותו שקיבלו בפועל כעובדות אמהות, אך לא יותר ממשרה. ההשלמה תיעשה בבית ספרן, ככל שניתן".

15. ביום 12/9/95, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד (השלמה), בין מדינת ישראל, מרכז השלטון המקומי ושלוש הערים הגדולות, לבין ארגון המורים, (להלן: "הסכם 95").

סעיף י" של ההסכם ותחת הכותרת: מורות אם בתפקיד הדרכה, נקבע:

"עו"ה אם לילד עד גיל 14 המועסקת בהוראה ותפקידי הדרכה בהיקף משרה כולל של 79% משרה לפחות, תהיה זכאית לתוספת מורה-אם שלא יעלה על 100% משרה.

ואולם מי שהתבקשה ע"י המשרד לעבוד מעל למשרה, תהיה זכאית לקבל את תוספת האם מעבר למשרה כמקובל, ובתנאי שהיקף עבודתה בהוראה יהיה לפחות 50%". (ההדגשה לא במקור).

עובדות הוראה אימהות שנסתיימה זכאותן לתוספת-אם בגין ילדם שעבר את גיל 14 תהיינה זכאיות להשלים את היקף משרתן בתוספת שעות הוראה עד לגובה השכר אותו קיבלו בפועל (כולל תוספת אם), אך לא יותר ממשרה. ההשלמה תיעשה בבית ספרן, ככל הניתן, ללא התחייבות".

עיקר טענות המבקשים כדלקמן:

16. תוספת האם היוותה תוספת כספית ששולמה לעובדת הוראה אם בנוסף למשרתה הקבועה. ביחס למבקשות בבקשות הצד, הן עבדו לפחות בהיקף משרה מלאה 100% ויותר, ובנוסף שולמה להן תוספת האם כתוספת כספית, בשיעור של 10%. מכאן החלטת המדינה להפחית את משרתן לכדי 90% בלבד שרק יחד עם תשלום תוספת האם בשיעור של 10%, העמיד את שכרן בגובה השכר המגיע בגין משרה מלאה, משמעה הפיכת תוספת האם, לתוספת שעתית שבבוא העת ועם תום זכאות עובדות ההוראה

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 לתוספת האם, הן תוותרנה עם משרה מופחתת שנכפתה עליהם ע"י המדינה בשיעור של
2 90% בלבד, אף כי ברור שלהן קביעות על משרה מלאה בשיעור של 100%.
- 3
- 4 17. הצדדים נהגו במשך שנים רבות באופן שעובדות ההוראה הקבועות שלהן חזקה על משרה
5 מלאה, הועסקו בפועל במשרה מלאה, ובנוסף קיבלו תוספת אם, כתוספת כספית בשיעור
6 של 10%, ושלצורך הזכאות לתוספת כל אשר נדרשה עובדת ההוראה היה לדווח למשרד
7 החינוך על הפיכתה אם לקטין /או קטינים מתחת לגיל 14.
8 עד למועד הקיצוץ שבוצע באופן חד צדדי על ידי המדינה בשנים תשס"ד ותשס"ה, ולאורך
9 שנים, גם המדינה לא התייחסה לתוספת- אם כאל תוספת שעתית, אלא זו הוענקה
10 למבקשות ללא תלות וללא תנאי מעבר להיותן אמהות לילידים מתחת לגיל 14 המועסקות
11 בהיקף משרה שנעה בין 79% עד ל- 140%, לפני תשלום התוספת.
- 12
- 13 18. יש לדחות את ניסיון המדינה להלביש את ההוראות הרלבנטיות לשעות הנוספות, כהגדרתן
14 בתקשי"ר עובדי ההוראה סעיף 1.24.1, על תוספת האם, מן הטעם שהמבקשות לא עבדו
15 שעות נוספות כלל, אלא עבדו משרה מלאה של 100% וקיבלו שכר כולל תוספת האם
16 בשיעור של 10%, היינו, שכר של 110%.
- 17
- 18 19. אין קשר או זהות בין תוספת האם לבין הזכאות של מי מעובדות ההוראה לשעות גיל. שעת
19 גיל משמעה שעובד הוראה שעבר גיל 50 רשאי לעבוד פחות שעות ולקבל שכר בגין מלוא
20 משרתו, ואין מדובר בתוספת כספית, אלא בהיקף עבודה מופחת.
- 21
- 22 20. החלטת המדינה לקצץ במשרותיהן של עובדות ההוראה שלהן חזקה וקביעות על משרה
23 מלאה, הינה בניגוד להסכמים הקיבוציים בין הצדדים, ובניגוד לאופן שבו יישמו הצדדים
24 את ההסכמים לאורך שנים, ושכל מקרה מחייבת היא הידברות וסיכום עם הארגון היציג
25 של המורות, ועריכת שימוע למורות לפני המהלך של קיצוץ משרותיהן.
- 26
- 27 **עיקר טענות המדינה, כדלקמן:**
- 28
- 29 21. תוספת מורה אם נועדה לתמרץ מורות לצאת לעבודה כאשר ילדיהם הינם צעירים. התמרץ
30 בא לידי ביטוי בכך שהמורה תעבוד פחות שעות מבלי לפגוע בשכרה מלפני ילידת ילדה ועד
31 הגיעו לגיל 14.
- 32
- 33 22. בהתאם להוראת הסכם 89 (סעיף 6.5.2) לא הייתה כלל אפשרות למורה אם לעבוד במסגרת
34 של משרה מלאה 100% ולקבל בנוסף תוספת משרת אם.

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 מכאן ניתן להסיק, כי מטרת התוספת הייתה קיצור שבוע העבודה ובכך לתמרץ דווקא
2 מורות אם שעובדות משרה מלאה.
3
- 4 23. הסכם 93 שינה את מה שנקבע בהסכם 89 וקבע שתוספת האם של 10% למשרה תתאפשר
5 גם לגבי עובדת הוראה אם שתעבוד מעל 90% משרה ועד 140%, לפי דרישת המעסיק.
6
- 7 24. המדינה מבקשת למצוא תמיכה בפרשנות הנטענת על ידה בהסכם ההשלמה שנחתם עם
8 ארגון המורים ביום 12/9/95, הסכם 95, בעניין תוספת אם לגבי מורה- אם בתפקיד הדרכה.
9 סעיף י' בהסכם קובע כי מורה-אם שהסתיימה זכאותה להטבה תושלם משרתה להיקף של
10 100% משרה באמצעות הוספת שעות עבודה בפועל.
11
- 12 25. מרבית המורות עובדות ההוראה בישראל הינן עובדות הסתדרות המורים, ופרשנות
13 הסעיפים בהסכמים נשוא הליך זה, צריכה להתייחס אליהן, שכן מרבית עובדות ההוראה
14 בתיכון כלל אינן עובדות משרד החינוך אלא של בעלויות שונות (רשויות, רשתות וכו').
15
- 16 26. עמדת הסתדרות המורים בתגובה שהוגשה מטעמה לבית הדין ומתצהיר מר גד דעי, מ"מ
17 מזכ"ל ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי של הסתדרות המורים, תומכת בעמדת המדינה לפיה
18 מטרת ההסכמים (89,94) הייתה קיצור שבוע העבודה למורה-אם, בעוד שעבודה במשרה
19 מלאה בפועל וקבלת תוספת של 10% היתה לפי צרכי המערכת.
20
- 21 27. המבקשים שינו חזית ובסיכומיהם נטענה לראשונה הטענה כי אופן מימוש תוספת האם
22 הייתה נתונה לבחירת עובדות ההוראה, אם ע"י קיצור שעות העבודה או ע"י קבלת תוספת
23 כספית. טענה זו לא עלתה כלל בבקשות צד בהליך קיבוצי שהוגשו ולא בהתדיינויות בין
24 הצדדים שקדמו להגשת ההליך ואף עומדת בניגוד ללשון ההסכמים הקיבוציים, ויש
25 לדחותה על הסף.
26
- 27 28. כוונת הצדדים להסכמים שיצרו את הזכות לתוספת אם, הינה להיטיב עם המורה האם
28 שתוכל לעבוד פחות ולא להיפגע בשכרה. כך מילות סעיפי ההסכמים הקיבוציים, והפרשנות
29 התכליתית שלהם מצביעה על כך כי מהות התוספת הינה קיצור שבוע העבודה.
30 המדינה אינה מתכחשת לכך שהיו מורות שעבדו משרה מלאה והתבקשו להמשיך כך לאחר
31 לידית ילדם, תוך קבלת תוספת של 10% למשרתן, אך זאת מאחר שצרכי המערכת דרשו או
32 אפשרו זאת. אין בכך כל סתירה לטענת המדינה כי כאשר לא ניתן עוד לאפשר עבודה בדרך
33 זאת, יכלה המדינה להסתפק בחובתה על פי ההסכמים הקיבוציים, קיצור שבוע העבודה.
34 למעשה אין כל הוכחה כי המורות יכלו לכפות על המערכת את בחירתן ללמד משרה מלאה

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 ולזכות בתוספת של עוד 10%, ואין הוכחה לטענת הארגון, כי למורות רבות ממילא לא
2 הייתה אפשרות מבחינת בית הספר לקצר את שבוע העבודה.
3
- 4 29. אף אילו מדובר בתוספת כספית, אין זכות לקבלה אם צרכי המערכת אינם דורשים את
5 השיבוץ בפועל של עו"ה - אם במשרה מלאה.
6
- 7 30. הבקשה נגועה בחוסר תום לב, כאשר במשך כ-16 שנים נהנו מורות החברות בארגון
8 ובהסתדרות המורים מקיצור שבוע העבודה, ורק כאשר אילוצי התקציב והקיצוצים מנעו
9 מהמדינה לאפשר לכל המורות המעוניינות בכך לעבוד בהיקף משרה מלאה ולקבל בנוסף
10 תוספת של 10% למשרתן, נזכר הארגון לטעון כי מכוח ההסכם אין לקצר כלל את שבוע
11 העבודה, קרי אין למורות זכות לקצר את שבוע העבודה!
12
- 13 31. אין מדובר בקיצוץ או הפחתת משרה, המשרה נותרה בעינה והשכר משולם לפי היקף
14 המשרה הקבועה, אך המורה עובדת פחות שעות. המחויבות הפרופסיונאלית היא להיקף
15 משרה, ולא למספר שעות.
16
- 17 32. טענת המבקשים כי יישום ההסכמים בפועל מראה כי למרבית המורות בחינוך העל יסודי
18 שולמה תוספת-אם כתוספת כספית, לא רק שאינה מעוגנת במילות ההסכמים המדברים
19 במפורש על החזרת שעות הוראה לאחר תום הזכאות, אלא שהקבוצה הרלבנטית לבדיקה
20 סטטיסטית צריכה להיות כלל עובדות ההוראה עליהן חלים ההסכמים הקיבוציים, חברות
21 הסתדרות המורים והארגון, ולא רק חברות הארגון. כאשר רוב המורות-אמהות, הן חברות
22 הסתדרות המורים וזכות לקיצור שבוע העבודה, אלא אם צרכי משרד החינוך דורשים
23 אחרת.
24
- 25 33. טענת הנוהג רב השנים של עבודת מורות אם במשרה מלאה וקבלת תוספת של 10%, אין לה
26 כל תימוכין. הזכות ניתנה למורות העובדות משרה מלאה רק בהסכם 93, והקיצוץ בעקבות
27 צמצום אפשרות זו, החלה רק בשנת 2003, ובהתחשב בכך שלא כל המורות היו מורות אם
28 במשך כל 10 שנים אלו, הרי לא ניתן לטעון לנוהג שהוכח.
29
- 30 34. טענת המבקשים לפיה קיים קושי מעשי לקצר את שבוע העבודה בתיכון אינה רלבנטית,
31 אם אכן פרשנות ההסכמים הקיבוצים היא לפי מה שטוענת המדינה. מה גם שתמיד נמצאו
32 פתרונות בזכות הגמישות של מערכת החינוך. הראיה שבפועל קיימות מורות בתיכון שאף
33 קיצרו את שבוע העבודה.
34

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 קבלת עמדת המבקשים תביא לתוצאה בלתי נסבלת לפיה משרד החינוך יאלץ למצוא
2 מיידית פתרון לאלפי, ואולי עשרות אלפי שעות לכל המורות הנהנות היום משבוע עבודה
3 מקוצר, וזאת בין היתר על חשבון קבלת מורות חדשות, צמצום מס' המורים ובנוסף מורות
4 שנהנות משבוע עבודה מקוצר יאלצו לוותר על זכות זו.
5
6 מתן אפשרות למורות- אמהות הרוצות להמשיך לעבוד במשרה מלאה ולקבל 10% נוספים
7 להיקף משרתן, הינה בגדר פרוגטיבה של משרד החינוך, שבעת קיצוצים אין הוא מחויב
8 לאפשר להן זאת, אם כי מחויב הוא לאפשר להן לעבוד רק לפי המוסכם בהסכמים
9 הקיבוציים ושמירת היקף משרתן המלאה.
10
11 דיוני וועדת הארבעה לא נגע למורות המבקשות בבקשה זו, מכל מקום במסגרתו לא הגיעו
12 לסיכום ו/או הסכמה כנטען ע"י המבקשים.
13
14 **עיקר טענות הסתדרות המורים, כדלקמן:**
15
16 במהלך השנים ממועד חתימת ההסכמים הקיבוציים הרלבנטיים ועד שנת 2004, מורות
17 אמהות עבדו בפועל בהיקף המשרה הקבוע שלהן או בהיקף משרה מופחת וקבלו תוספת
18 כספית בשיעור של 10%. קרי במהלך כ-10 שנים נהגה המדינה באופן שאפשר למורה אם
19 אשר בתרה בכך וצרכי המערכת אפשרו זאת לעבוד במשרה מלאה ולקבל שכר בגין 110%,
20 וזה עולה לכדי נוהג בין הצדדים שנקלט לחוזה העבודה בין הצדדים.
21
22 טענת המדינה כי מדובר בקיצור שבוע העבודה אין לה על מה לסמוך, שכן לא יקוצר שבוע
23 העבודה למורה שממילא מועסקת בהיקף של 80% משרה.
24
25 דווקא הסכם 94 שדבר על מחויבות משרד החינוך להשלמת המשרה של מורה אם שסיימה
26 את זכאותה לתוספת אם, מלמד כי הכוונה בתוספת האם, הייתה לתוספת כספית וכי אין
27 מדובר בהיקף משרה.
28
29 בכל הנוגע לזכויות של מורה- אם, נכרתו הסכמים, הסכם הגזע, הסכם 89, שהתיר למורה
30 אם לעבוד בהיקף משרה מופחת ולקבל הטבה כספית, תוספת האם. בשנת 93 נחתם הסכם
31 נוסף שדן בקבוצה קטנה מתוך כלל המורות, אותן מורות שנדרשו לפי דרישת המערכת
32 לעבוד במשרה מלאה ויותר ולקבל פיצוי כספי. הסכם זה יושם באופן שהפיצוי הכספי
33 משולם לאותה מורה, כל עוד הינה מורה- אם וללא כל תניה נוספת. יחד עם זאת ככל
34 שצרכי המערכת מחייבים שינויים בהיקף המשרה על פי דין, כמו גם מכוח ההסכמים

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

1 הקיימים, חובה על המעסיק להחיל שינויים אלו בהסכמה. בנסיבות העניין פעולת המדינה
2 באופן חד צדדי, אינה עולה בקנה אחד עם התחייבויותיה על פי ההסכמים קיבוציים.

ההלכה בענין פרשנות ההסכמים הקיבוציים

3
4
5 42. על דרך פירושו של ההסכם הקיבוצי קבע כב' הנשיא אדלר בפסק הדין בעניין עע 300212/97
6 יאיר מוהר ואח' – עיריית תל אביב יפו (מיום 13.5.99, לא פורסם) ואמר:

7
8 " בבואנו לפרש הסכם קיבוצי או הסדר קיבוצי ולהתחקות אחר אומד דעתם של
9 הצדדים להסכם עלינו ליתן משקל ראשוני ללשונו של ההסכם. עם זאת הליך
10 פירושו של הסכם קיבוצי צריך שיעשה תוך הבנה והתייחסות להקשרו
11 התעשייתי, לאופן יישומו בפועל ולעמדות הצדדים בשנים שלאחר התימתו", (ראו
12 גם סק 8/06 הסתדרות העובדים הכללית החדשה - מרכז השלטון המקומי ואח'
13 (25.9.08, לא פורסם), וכן ראו במאמרו של סטיב אדלר שם בעמ' 31, וכן עע
14 781/06 רפי דורון - רשות שדות התעופה (3.12.07, לא פורסם).
15

16 43. בענין ע"ע 156/07 אורי קצירי - חברת נמל אילת בע"מ (מיום 13.5.08, לא פורסם) נקבע:

17
18 "הסכם קיבוצי יפורש על פי לשונו, על פי תכליתו, על פי הזיקות שבין הוראותיו
19 להוראות אחרות שבו או להוראות שבדין, ועל פי אומד דעת הצדדים הן בהיבט
20 הסובייקטיבי והן בהיבט האובייקטיבי. הלכה פסוקה היא כי בבוא בית הדין
21 לפרש הסכם קיבוצי בזיקה לאומד דעת הצדדים, יכול הוא לתת דעתו גם לדרך
22 יישומו וביצועו של ההסכם במרוצת השנים ולתת לכך משקל. בקשר לכך ציינתי
23 באחד מפסקי הדין כי -
24

25 "אין מקום לפרש הסכם קיבוצי בניגוד לדרך בה יושם, הלכה למעשה, משך
26 למעלה משני עשורים וזאת בפרט, כאשר ארגון העובדים החתום על ההסכם
27 מבכר שלא להגיש בקשה ברוח זו, וכשניתן לפרש את ההסכם גם בדרך בה יושם
28 הלכה למעשה".
29 (ע"ע 1249/02 עיריית ירושלים - שלמה כהן (מיום 2.1.05, לא פורסם).
30

31 לא יכול להיות ספק שהדרך בה מיושם הסכם קיבוצי במרוצת השנים בפועל,
32 יכולה לשקף את אומד דעתם של הצדדים לגבי תוכנו האמיתי ולגבי פרשנותו
33 הנכונה והראויה".
34
35

36 44. בעניין דב"ע נו/ 3-156 שולמית בסטהוף – מדינת ישראל, דינים ארצי, כרך (2), 315,
37 נקבע:

38
39 " בית דין זה עמד לא אחת על כך, שבבואנו לפרש הסכם קיבוצי, עלינו לתת
40 משקל רב לתכלית האובייקטיבית, היינו, לתכלית כפי שאדם סביר היה מבין
41 אותה כעולה מההסכם הקיבוצי. מדובר בחלקו הנורמטיבי של ההסכם הקיבוצי,
42 שהשלכות לו על כל אחד מהעובדים הבודדים. זוהי חקיקה אוטונומית של משפט
43 העבודה."
44
45

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

דיון והכרעה

1
2
3 45. על פניו עולה כי המדינה בהתייחסותה לתוספת האם, הן בתגובה, בתצהירים ובסיכומים
4 מטעמה, השתמשה במינוח של "הגדלת היקף המשרה בשיעור של 10%", זאת אולי מתוך
5 מטרה לבסס את טענתה, שהמבקשים חולקים עליה ושלפיה, מהות הזכות הגלומה בתוספת
6 האם בהתאם להסכמים הקיבוציים, הייתה לא אחרת מאשר הזכות לקצר את שעות/ שבוע
7 העבודה ולא כזכות לתוספת כספית.

8 בהקשר זה בחינת לשון ההסכם הקיבוצי הראשון הרלבנטי, הסכם 89, הוראות 6.5.1 ו-
9 6.5.2 שלו, מראה כי ההסכם מדבר דווקא על תוספת כספית. כך ביחס למורה- אם
10 המועסקת בין 79% ל- 90% משרה נקבע במפורש שהיא: " **תקבל החל מיום 1/9/89 תוספת**
11 **של 10% לשכרה המשולב**". ואילו ביחס למורה- אם המועסקת בין 91% ל- 100% משרה
12 נקבע שהיא: " **תקבל החל מיום 1/9/89 השלמה לשכרה המשולב לגובה 100% משרה**".
13 הדגשה לא במקור- מ.ס.ע.). למעשה הגדרתה של תוספת האם, כתוספת אחונית המתווספת
14 לשכרן המשולב של המורות ונעה בין 10% למורה-אם שעובדת עד 90% משרה, ו- 0%
15 למורה-אם שעובדת 100% משרה, אינו הופך אותה לתוספת להיקף המשרה, ובוודאי אינו
16 שולל את היותה תוספת כספית במהותה.

17
18 46. למעשה מכלל הראיות והעדויות שהיו בפנינו עולה כי מורות שהועסקו במשרה חלקית, בין
19 79% ועד ל- 90% משרה והפכו לאמהות, אכן זכו לתשלום תוספת האם כתוספת כספית לכל
20 דבר ועניין. המצהיר מטעם המדינה, מר מוטי מרוז, העיד בהקשר זה ואמר:

21
22 "המורה שעבדה 80% משרה במשך 5 שנים והיתה לי באותה תקופה התחייבות
23 להעסיקה ב- 80%, אז המורה הזאת ילדה, וברגע שילדה משולמת לה משכורת
24 בהיקף של 90% מבלי ששינתה את שעות עבודתה שהיו לה.. מקבלת תוספת
25 אחונית של 10% שמגדילה את היקף משרתה ל- 90%". (עמ' 11 לפרט' הישיבה
26 מיום 2/7/07, ש' 24-28).

27
28 בהמשך עדותו העיד מר מרוז כי כאשר המורה עובדת 80% משרה אין הוא יכול להוריד
29 אותה ל- 70% באופן חד צדדי וללא התייעצות עם ארגון המורים, מה גם שאפשרות הפחתת
30 המשרה לגבי מורות אלו מתחת ל- 80% משרה אינה יכולה לעמוד על הפרק, משום שהדבר
31 ישלול מהמורה את עצם הזכויות לתוספת האם. גם בהתייחסו למורה שעובדת 90%, העיד
32 מר מרוז שאין הוא יכול להקטין את משרתה באופן חד צדדי. לעומת זאת הוא טען כי המצב
33 שונה ביחס למורה- אם שעובדת בפועל משרה מלאה, שכן זו יחד עם תוספת האם מקבלת,
34 לטענתו, 110% משרה, ומכיוון שהוא מחויב כלפיה רק למשרה מלאה, הוא זכאי להוריד
35 אותה ל- 100% מבלי לשאול אף אחד. (שם עמ' 14 לפרט' ש' 8-14).

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 על פניו עולה כי ההסבר האחרון שנתן מר מרוז, אינו יכול לעמוד במבחן ההיגיון ולא
2 במבחן הוראות הדין וההסכמים שמחייבים את הצדדים להליך הקיבוצי. כל הפחתה
3 בהיקף משרה קבועה, חלקית או מלאה, כשמה כן היא וככלל וכל עוד לא הוסכם אחרת,
4 היא אסורה ובוודאי לא במהלך חד צדדי מצד המדינה.
- 5 יחד עם זאת, אין חולק שהוראת סעיף 6.5.2 להסכם 89 נמצאה פוגעת במורות- אם שהיקף
6 משרתן הוא מ- 91% ועד 99% משרה, מכוחה אלו נמצאו זכאיות לתוספת- אם בשיעור
7 מופחת מ- 10%, ועובדות שהיקף משרתן הקבועה הינו 100% משרה, אף נמצאו לא זכאיות
8 כלל להטבה זו.
9
- 10 כל הצדדים בהליך מסכימים כי מצב זה לא התיישב עם המטרה והתכלית שעמדה בבסיס
11 הטבת תוספת האם ואף נמצא פוגע דווקא במורות שעבדו משרה מלאה או מעל 90%
12 משרה. את תכלית ההטבה של תוספת- אם, תיאר מר ארז בעדותו כדלקמן:
13
14 " הרציונל מאחורי תוספת האם הינו לעודד מורות לעבוד כמורות, על מנת לאפשר
15 ולהיות אטרקטיבי לגבי אמהות לעבוד במערכת החינוך, והשני לפצות אותן על
16 הוצאות מיוחדות שיש להן כתוצאה מטיפול בילדים כשהן בביה"ס, והדבר הזה
17 בא לידי ביטוי או ע"י הפחתת המשרה כדי שיהיו יותר בבית או ע"י תוספת כסף"
18 (עמ' 13 ש' 25-28 לפרט' 3/6/07).
19
20
21 על תכלית זו חזר גם העד מטעם המדינה, מר מרוז, שאמר:
22
23 "כשנחתמו ההסכמים הקיבוציים סברנו, ולדעתי בצדק, שיש לתת מוטיבציה
24 ותגמול למורות שיש להן ילדים קטנים". (עמ' 12 ש' 4-5 לפרט' 2/7/07).
25
- 26 מהעדויות עולה כי חרף לשון סעיף 6.5.2 להסכם 89, הלכה למעשה יישום הוראה זו לגבי
27 קבוצת המורות-אם להן קביעות על 100% משרה, היה בדרך של קיצור שעות העבודה
28 באופן שתשלום תוספת האם העמיד את שכרן של מורות-אם על שכר של משרה מלאה. לכך
29 גם מסכים מר ארז, יו"ר הנהלת הארגון, אשר העיד בהקשר זה ואמר כי:
30
31 " ההסכמים עד שנת 93 דברו רק על הפחתת שעות ". (ראה עדותו עמ' 8 לפרט'
32 ש' 15).
33
- 34 50. ודוק, למרות העובדה שלשון ההוראה הסכם 89 לא דברה על הפחתת שעות ממשרת
35 המורות שהיקף משרתן 100%, בפועל היישום של ההסכם ברוח תכליתו והמטרה שעמדה
36 בבסיסו, להיטיב עם מורות אמהות, היה בדרך של הפחתת שעות עבודתן של אלו, בשלוש
37 שעות למורה-אם ביסודי, ובשעתיים למורה-אם בחטיבת הביניים והתיכון, מבלי לגרוע
38 משכרן. כך נהגו כלפי המורות חברות שני הארגונים עד לחתימת ההסכמים בשנת 93.

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1
2 בהקשר זה ראוי לציון כי הצדדים לא טרחו להבהיר לבית הדין, איך קרה שיישום הסכם 89
3 נעשה בדרך של הפחתת שעות עבודה מבלי לפגוע בשכרן, של מורות-אם, להן קביעות על
4 משרה מלאה.
5
6 51. למעשה, הן הארגון והן הסתדרות המורים מסכימים כי יישום הסכם 89 עורר מספר בעיות
7 ביחס למורות-אם להן משרה מלאה. הארגון באמצעות מר ארוז טען כי, אמנם זכות הבחירה
8 להפחתת שעות הייתה נתונה למורה, אך מאחר ולמורה לא הייתה זכות קנויה בסיסית על
9 ההפחתה של שתי שעות האם, נוצר מצב שכאשר הדבר לא הסתדר עם מערכת השעות של
10 בית הספר, המנהל דרש מהמורה לעבוד במתכונת משרתה המלאה, היא עשתה כן ופוצתה
11 בכסף. (ראה עדות מר ארוז, עמ' 8 ש' 10-14 לפרט' 3/6/08).
12
13 52. הסתדרות המורים, מצדה נתקלה בבעיה מסוג אחר במיוחד באותן בתי ספר בהם הונהג יום
14 לימודים ארוך וצרכי המערכת חייבו העסקת מורות, גם מורות אמהות, בהיקף משרה מלא
15 ואף יותר מכך, והתוצאה הייתה כי המורות אמהות נדרשו בפועל לוותר על זכותן לממש
16 את ההטבה של תוספת אם, ללא כל פיצוי.
17
18 על רקע בעיות אלו, נטען ע"י נציגי הארגונים, כי נחתמו ביום 11/5/93 הסכמים קיבוציים
19 זהים אך נפרדים עם כל אחד מהארגונים, ארגון המורים והסתדרות המורים. הסכמי 93
20 כללו את סעיף 17 בנוסח זהה בשני ההסכמים שקבע:
21
22 **"עו"ה-אם שתעבוד מעל ל - 90% משרה (עד 140%) לפי דרישת המעסיק, תקבל**
23 **תוספת בשיעור של 10% וזאת בתחולה מ-1/9/93".** (הדגשה לא במקור- מ.ס.ע.)
24
25
26 53. לטענת המדינה השינוי שהכניס הסכם 93, היה בכך שהוא קבע כי תוספת האם בשיעור של
27 10% תתאפשר גם לגבי עובדת הוראה-אם שתעבוד מעל 90% ועד 140%, זאת לפי דרישת
28 משרד החינוך, בשים לב לכך שתכלית התוספת בהתאם להסכם 89 יושמה רק ע"י קיצור
29 שבוע העבודה. המדינה מסתמכת בכך, בראש ובראשונה על הקביעה המפורשת בדבר
30 **"דרישת המעסיק" המופיעה בלשון סעיף 17 הנ"ל בהסכמי 93.**
31
32 לעומת זאת, טען הארגון שהקביעה בדבר **דרישת המעסיק**, רלבנטית רק למי שעובדת מעל
33 משרה מלאה ועד 140%, שכן מורה-אם שלה קביעות על משרה מלאה, ממילא זכאית ל-
34 100% משרה, אך אין לה חזקה על שעות מעל משרה מלאה ועד 140% משרה ולגבי שעות
35 אלו בא התנאי של **דרישת המעסיק** בהסכמי 93.
36

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 הסתדרות המורים מבחינתה טענה, כי הסכם 93 מדבר על הטבה כספית, תוספת שכר,
2 שניתנה לאותה מורה- אם שנדרשה לוותר על זכותה מכוח הסכם 89, לעבוד בהיקף משרה
3 מצומצם ולהשתכר שכר מלא, ולגבי קבוצת מורות אמהות אלו, המועסקות במשרה מלאה
4 ועד 140% משרה, נוהגים לפי הסכם 93 ומשלמים תוספת של 10% לשכרן.
5
- 6 54. צודק מר ארוז, כי נוסח לשון סעיף 17 בהסכם 93, מעורר תהיות באשר לתחולתו על קבוצת
7 מורות האם שעניינן נבחן בהליך שבפנינו. הסעיף מדבר על מורה-אם שתעבוד מעל 90%
8 משרה ועד 140% משרה לפי דרישת המעסיק, זאת כאשר למורות-אם שהן צד להליך זה,
9 יש כבר קביעות וזכות קנויה למשרה מלאה, 100%, משרה שלגביה מחויב משרד החינוך
10 ושהזכות בה אינה תלויה עוד בדרישתו כמעסיק.
11
- 12 מכאן, ההיצמדות ללשון סעיף 17 בהסכם 93, אינה יכולה לתת מענה חד משמעי, לשאלה
13 שעומדת על הפרק. יתרה מכך, לשון הסעיף יכולה להוביל לאפשרות שהסכם 93 אינו חל
14 כלל על קבוצת מורות האם להן קביעות על 100% משרה, אולם מסקנה זו מנוגדת לעמדות
15 הצדדים שחזרו וזוהררו כי ע"י חתימת הסכם 93 הם בקשו לפתור בעיקר את בעיית
16 המורות שעבדו 100% משרה ויותר. (יש לציין כי מטעמי יעילות, נתייחס בקביעתנו להלן
17 למבקשות בהליך זה, ושלחן קביעות על 100% משרה, אך כמובן שכל מה שיקבע יהיה נכון
18 ותקף גם כלפי כל מורה-אם, שלה קביעות על אחוז משרה שנע בין 90% ועד 100%.
19
- 20 מכל מקום, משעולה כי לשון הסעיף בהסכם 93, אינה ברורה ואינה חד משמעית ביחס
21 למורות שלהן קביעות על משרה מלאה, אין מנוס מלפרש את הסכם 93, בהתאם לתכליתו
22 ודרך יישומו הלכה למעשה לאורך השנים, יישום שיש בו כדי לשקף את אומד דעתם
23 האמיתי של הצדדים, וזאת בשים לב לכך שיש לתת משקל רב לתכליתו האובייקטיבית של
24 ההסכם הקיבוצי כפי שאדם סביר היה מבין אותה, היות וחלקו הנורמטיבי הינו בבחינת
25 חקיקה אוטונומית של משפט העבודה, לו השלכות על כל אחת ואחת מהמורות-אם.
26
- 27 55. לטענת הארגון הרקע העיקרי לחתימת הסכם 93, הייתה העובדה כי האופציה של הפחתת
28 שעות העבודה בהתאם להסכם 89 לא הייתה מעשית מבחינת מורות-אם חברות הארגון
29 שלמדו בחטיבת הביניים ובתיכון. משרתן של אלו עמדה ממילא על 24 שעות שבועיות,
30 בשונה ממורות חברות הסתדרות המורים, שמשרתן עומדת על 30 ש.ש. הן לימדו בעיקר
31 מקצוע מסוים, מתמטיקה, אנגלית וכו', ונדרשו ללמד במספר כיתות כמה שעות בשבוע,
32 והפחתת שעות העבודה שלהן, לצורך מימוש ההטבה של תוספת האם, יצרה מצב שנדרש
33 מורה נוסף כדי ללמד במקומן את השעתיים שהופחתו ממשרתן ולפעמים באותה כיתה.
34 לכן, משעניין זה לא היה מקובל ואהוד ע"י מנהלי בתי הספר, קופחו מורות אלו, והביא

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 בסופו של דבר אפילו ליישום הסכם 89 באופן שהמורות-אמהות עבדו משרה מלאה וקיבלו
2 תוספת כספית בשיעור של 10%. על רקע זה, נטען כי כדי לתת מענה לקבוצה זו של מורות-
3 אמהות ולעגן את זכאותן לתוספת האם, נחתם סעיף 17 בהסכם 93, ומאז חתימתו מרבית
4 המורות חברות ארגון המורים ממשו את ההטבה של תוספת-אם בדרך של עבודה בפועל
5 במשרה מלאה וקבלת תוספת כספית בשיעור של 10%.
- 6
- 7 56. מנגד טוענת המדינה כי הסכם 93 שינה את מה שנקבע בהסכם 89 וקבע שתוספת האם של
8 10% למשרה תתאפשר רק לגבי עובדת הוראה אם שתעבוד מעל 90% משרה ועד 140% לפי
9 דרישת המעסיק. (שוב משתמשת המדינה במינוח של תוספת 10% למשרה! בעוד ההסכמים
10 מדברים על תוספת לשכר).
11 בפועל המדינה בסיכומיה לא התכחשה לעובדה שבעקבות הסכם 93, היו מורות שעבדו
12 משרה מלאה והמשיכו בכך לאחר לידת ילדם תוך קבלת תוספת של 10% למשרתן, אך נטען
13 שזה קרה מאחר שצרכי המערכת דרשו או אפשרו זאת.
14 יחד עם זאת, ולמרות חשיבותה של הטענה שצרכי המערכת הן שדרשו, אפשרו או חייבו את
15 המורות לעבוד משרה מלאה ולקבל תוספת כספית, ביחס אליה לא הובאה כל ראיה מצד
16 המדינה, לא כל שכן בהקשר של המבקשות שהצטרפו להליך ותמכו בעמדת הארגון.
- 17
- 18 57. ביחס לטענת ארגון המורים, לפיה מרבית מורות-אמהות החברות בו, בחרו באופציה של
19 עבודה במשרה מלאה ולקבל תוספת של 10%, השיבה ב"כ המדינה כי קבוצת ההשוואה
20 לצרכי סטטיסטיקה הינה מרבית המורות-אמהות במדינה, שמרביתן חברות בהסתדרות
21 המורים שתומכת דווקא בפרשנות המדינה להסכמים.
- 22
- 23 בהקשר זה יש לזכור כי שני הארגונים חתמו בשנת 93, על שני הסכמים נפרדים, וזה
24 כשלעצמו מצדיק התייחסות ובחינה שונה של יישום שני ההסכמים ביחס לכל קבוצת
25 מורות בהתאם לשייכותן הארגונית.
26 מסקנה זו מקבלת משנה תוקף נוכח היישום השונה של ההסכם ביחס לכל קבוצת מורות
27 בהתאם להשתייכותן הארגונית, ולמעשה נוכח השוני המהותי בתנאי העבודה וסדריה
28 דרישותיה ואופייה. מסי' שעות המשרה המלאה של מורה בחטיבות הביניים ובתיכון, 24
29 ש/ש, המופחת ממילא ממספר שעות המשרה המלאה בבתי הספר היסודיים, 30 ש/ש, ונוכח
30 העובדה שרבים ממורי התיכון אינם עובדי משרד החינוך, אלא עובדים בבתי ספר בבעלויות
31 שונות, כגון רשויות מקומיות או בעלויות פרטיות, גופים שאין באפשרותם לשמר את
32 השעות שהופחתו לטובת ניצול ההטבה של תוספת-אם, לאורך שנים, לפחות 14 שנים,
33 והחזרתם למורות לאחר תום זכאותם לתוספת-אם. בנוסף, אין באפשרותם של בעלויות
34 אלו, להשלים את השעות בבית ספר אחר שלהם, מהסיבה הפשוטה שאין כזה, זאת בניגוד

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 למשרד החינוך שחולש על רוב בתי הספר היסודיים במדינה ובידיו היכולת להחזיר את
2 השעות שהופחתו באחד מבתי הספר האחרים עם תום הזכאות המורות לתוספת האם, באם
3 הדבר אינו מתאפשר באותו בית ספר בו מלמדות אותה מורה-אם.
4
- 5 58. זאת ויש להוסיף, שהוכח, לא כל שכן לגבי המורות שהצטרפו להליך הקיבוצי, כי הוראת
6 סעיף 17 בהסכמי 93 ייושמה באופן שונה לצורך מימוש ההטבה של תוספת-האם, מורות-
7 אמהות חברות הארגון עבדו בפועל במשרתן המלאה וקבלו תוספת האם כתוספת כספית
8 בשיעור של 10%, לעומת המורות-אמהות חברות הסתדרות המורים שככלל הפחיתו
9 שעות עבודתן מבלי לפגוע בשכרן, למעט מקרים בהן נדרשו לעבוד במשרה מלאה ואף יותר
10 בהתאם לדרישות המעסיק שאז קבלו תוספת מורה-אם, כתוספת כספית.
11
- 12 59. הסתדרות המורים סיכמה את עמדתה בסיכומיה, וטענה כי הסכם הגזע הוא הסכם 89
13 שמקנה למורות אמהות את הזכות להקטין את היקף משרתן, והסכם 93 הינו בבחינת ענף
14 שנוסף לגזע וחל על כל מורה-אם שתעבוד מעל 90% משרה ועד 140% משרה, לפי דרישת
15 המעסיק, ולפיו זו תקבל תוספת-אם כתוספת כספית בשיעור של 10%, אך זו תשתלם
16 למורה האם מרגע שהוגדרה משרתה עפ"י צרכי המערכת, והיא מוקנית לה כל עוד היא
17 מורה-אם.
18 המשמעות של עמדה זו הינה כי אותן אמהות שצרכי המערכת אפשרו להן ערב הפיכתן
19 לאמהות, לעבוד משרה מלאה ולקבל תוספת כספית של 10%, תמשיך זכות זו להיות
20 מוקנית להן כל עוד הן אמהות לילדים מתחת לגיל 14, עמדה שאין משרד החינוך מסכים
21 לה משום שלטענתו היא עומדת בניגוד לקבוע בהסכם 93.
22
- 23 60. למעשה אין חולק כי עד לשנת תשס"ד, שאז נדרש משרד החינוך לקצץ בהוצאותיו, ונקט
24 באקט חד צדדי של הפחתת משרתן של מורות-אמהות להן קביעות על 100%, באופן שרק
25 תשלום תוספת האם בשיעור של 10% העמיד את שכרן על גובה השכר בעד משרה מלאה,
26 לא התעוררה כל בעיה ביישום ההסכמים ובפועל מרבית מורות-אם חברות ארגון המורים,
27 עבדו משרה מלאה וקבלו בנוסף תוספת אם בשיעור של 10%.
28
- 29 61. ראוי לציון שכל צד בהליך זה עשה מצידו מאמצים כבירים לגייס לטובת הפרשנות המוצעת
30 על ידו, מיטב הטיעונים המשפטיים, הוראות של חוקים אחרים שהתייחסו לתוספת האם,
31 כמו חוק הגמלאות, הוראות אחרות בתקשי"ר עובדי הוראה, הוראות אחרות בהסכמים
32 קיבוציים ביחס לשעות נוספות ושעות גיל, ובפרט הסכם 95 שהתייחס לעובדות הוראה
33 בתפקידי הדרכה, והסדיר לגביהן גם נושא תשלום תוספת האם. המדינה בקשה להפנות
34 להסכם זה בעיקר כדי להראות את התחייבות המדינה להחזיר למורות-אמהות את שעות

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 ההוראה שהופחתו עם סיום תקופת הזכאות לתוספת האם. התחייבות עליה חזרה ב"כ
2 המדינה בסיכומיה.
3
- 4 אף על פי כן, לטעמנו, כל אלה הם ניסיונות למתן הסבר, או הכשר בדיעבד לפרשנות שנועדה
5 לשרת את האינטרסים שלכל אחד מהצדדים, בעוד שבהתאם להלכה הפסוקה הכלל הוא
6 שאין לפרש הסכם קיבוצי בניגוד לדרך בה יושם הלכה למעשה למשך שנים ובענייננו למשך
7 עשור. כלל הוא כי דרך יישומו של ההסכם הקיבוצי היא אשר משקפת את אומד דעתם של
8 הצדדים לגבי תוכנו האמיתי ופרשנותו הנכונה והראויה, שבנסיבות מקרינו אף נמצאה
9 משרתת את תכליתו הן האובייקטיבית ואף הסובייקטיבית.
10
- 11 62. ברוח ההלכה הפסוקה הרלבנטית לפירוש ההסכם הקיבוצי, בחנו את טענות הצדדים,
12 ראיותיהם, סיכומיהם, הוראות ההסכמים הרלבנטיים והוראות הדין שהופנינו אליהם,
13 ולהן נפרט את מסקנותינו.
14
- 15 63. תוספת האם, נקבעה במקור כתוספת כספית בשיעור של 10% מהיקף משרה מלאה
16 ושולמה ככזו לכל מורה אם שהיקף משרתה היה 79% עד 90% וכל עוד היא הייתה אם
17 לילד מתחת לגיל 14. בהתאם ללשון הסכם 89, תוספת זו הופחתה/ נשללה מכל מורה- אם
18 לה קביעות על 90%-100% משרה. חרף זאת, בפועל הצדדים יישמו בהסכמה את הוראת
19 סעיף 6.5.2 להסכם 89, באופן שאפשר למורות-אמהות להפחית את שעות העבודה
20 השבועיות שלהן (שלוש שעות ביסודי ושעתיים בחטיבת הביניים ובתיכון), מבלי לפגוע
21 בשכרן, קרי ההטבה ניתנה ע"י הפחתת שעות העבודה.
22
- 23 64. לאור הבעיות שהתגלו ביישום הסכם 89 בעניין הפחתת שעות העבודה, אם עקב צרכי
24 המערכת, ואם בשל הקושי שנתקלו בו המורות- אמהות בחטיבת הביניים ובתיכון לאור
25 מהות ואופייה המיוחד של עבודתן הבנויה על לימוד מקצועות ספציפיים למספר כיתות,
26 מסי שעות משרה מופחתות ממילא, 24 ש/ש לעומת 30 ש/ש ביסודי, שמנעה או הקשתה או
27 הגבילה באופן ממשי את האפשרות להפחית את שעות עבודתן, עבודת רבים מהן בבתי ספר
28 של בעלויות שונות, ומתוך מטרה להבטיח למורות אלו וגם למורות שנדרשו, הסכימו/או
29 אולצו לעבוד במשרה מלאה שלא יפסידו את ההטבה הגלומה בתוספת האם, נחתמו הסכמי
30 . 93
31
- 32 65. לשון סעיף 17 להסכם 93 אפשרה תשלום תוספת כספית של 10%, למורה- אם שתעבוד מ-
33 90% ועד 140% משרה, לפי דרישת המעסיק. לכאורה סעיף זה אינו מתייחס במפורש
34 לקבוצת מורות האם להן קביעות, קרי זכות לעבוד, משרה בהיקף של 90%-100. אלא

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 שבפועל הצדדים יישמו אותו גם לגבי מורות אלו שביקשו או בחרו לעבוד במשרה מלאה
2 באופן, שהחל ממועד חתימת הסכם 93 מורות - אם אלו עבדו בהתאם להיקף משרתן
3 ובנוסף שולמה להן תוספת אם בשיעור של 10%. מרביתן של מורות אלו הן מורות חברות
4 ארגון המורים המלמדות בתיכון ובחטיבת הביניים. לגבי המורות חברות הסתדרות המורים
5 יושם סעיף 17 בהסכם 93 כלשונו, קרי בהתקיים התנאי של דרישת המעסיק גם לגבי מורות
6 שלהן קביעות על 100% משרה.
7
- 8 66. למעשה גם המדינה בסיכומיה אשרה כי יישום הסכם 93 בפועל כלפי קבוצת המורות
9 חברות ארגון המורים, היה ע"י תשלום תוספת כספית של 10% למורות-אם להן קביעות על
10 100% משרה, אך הוסיפה שמצב זה התאפשר מפני שצרכי המערכת דרשו או אפשרו זאת,
11 וכי יישום ההסכם בצורה זו היה במסגרת פריוויליגיה בלעדית של המעסיק.
12 לטעמינו טיעון זה אינו יכול לעמוד לגבי המורות שערב זכאותן נהנו מקביעות על משרה
13 בשיעור של 100%-90. שכן, מצד אחד, מרגע שקבלו קביעות על היקף המשרה שלהן, היקף
14 זה אינו תלוי עוד בצרכי המערכת והפך מבחינתן לזכות מוקנית. מצד שני, מוסכם כי לא
15 ניתן היה להמשיך ולנהוג כלפי קבוצת מורות אלו לפי הסכם 89, שאין חולק שקיפח אותן
16 והצדדים רצו לשנותו ולאפשר גם למורות-אמהות להן קביעות על משרה בשיעור 100%-
17 90, ליהנות מההטבה של תוספת-אם, בהתחשב בסדרי העבודה, תנאיה, מקומה ואופיה
18 המיוחד מתוקף היותן מורות בחטיבת הביניים והתיכון.
19
- 20 יתרה מזאת, הטיעון בעניין הפריוויליגיה מעורר קושי, שכן מחד, הוכח כי מורות האם, שהן
21 צד להליך עבדו משרה מלאה לאור בחירתן הן, והוכח כי עד לשנת תשס"ד ותשס"ה, לא
22 התעוררה כל בעיה וכל מורה-אם חברת ארגון המורים, יכלה לבחור לעבוד משרה מלאה
23 ולקבל תוספת-אם כתוספת כספית, ומאידך, השארת הפריוויליגיה בידי המדינה משמעה
24 הפיכת תוספת-אם להטבה שתלויה בשיקולים הכלכליים המשתנים של מערכת החינוך,
25 באופן שאם יש צורך בקיצוצים, מפחיתים משרה של מורות-אמהות שעובדות 100%, תוך
26 זה שמגייסים לטובת המהלך הזה עיקרון אחר שהוא חיצוני לתוספת-אם ולמהותה,
27 והוא מחויבות משרד החינוך אך למשרה מלאה כלפי כל עובד הוראה. יצירת מצב כזה
28 הינה בניגוד גמור לתכלית התוספת ומהותה ולתנאי לקבלתה, שהינו היותן של המורות
29 אמהות לילדים מתחת לגיל 14 שנים בלבד.
30
- 31 67. היבט נוסף שלא ניתן להתעלם ממנו והוא כי יצירת קשר בין תוספת האם לבין מצבה
32 הכלכלי של מערכת החינוך, מהווה מתכון וודאי לאפלייתן וקיפוחן של מורות-אמהות,
33 לעומת מורות רווקות. שכן כל אימת שיידרש ממשרד החינוך לבצע קיצוץ, יהיה נוח יותר
34 לפגוע במורות-אמהות, ע"י הפחתת משרתן באופן שתשלום תוספת האם הוא שיעמיד את

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

- 1 שכן על שכר משרה מלאה, והמורות- אמהות הן שתשלמנה את מחיר שנדרש בקיצוץ
2 ותספדנה 10% משכרן.
3
- 4 .68 הצדדים טענו רבות כל אחד מזווית הראיה שלו לעניין הסכם 95 שדן בעניין תוספת אם
5 לגבי מורה- אם בתפקיד הדרכה. לטענת המדינה סעיף י' בהסכם 95 קובע כי מורה
6 שהסתיימה זכאותה, תושלם משרתה להיקף של 100% משרה באמצעות הוספת שעות
7 עבודה בפועל, ללמדך כי מהות הזכות לתוספת- אם הינה קיצור בשעות העבודה.
8 עיון בהסכם שנחתם עם ארגון המורי, (ראה סעיף 15 לעיל), מראה שסעיף י' שלו כתוב
9 כמקשה אחת ומתייחס למורות-אם שעובדות גם בתפקיד הדרכה, ולגביהן נקבע בסיפא של
10 הסעיף שעם סיום זכאותן לתוספת אם תהיינה זכאיות להשלים את היקף משרתן בתוספת
11 שעות עד לגובה השכר אותו קבלו בפועל כולל תוספת- אם, אך לא יותר ממשרה וכי
12 ההשלמה תתבצע ככל שניתן וללא כל התחייבות בבית ספרן.
13 ואילו בהסכם המקביל שחתמה המדינה עם הסתדרות המורים לפני כן, הסכם 94, ביחס
14 למורה- אם בתפקיד הדרכה, מכיל שני סעיפים, האחד קובע את זכאותן של אלו גם
15 לתוספת אם, והסעיף השני, שנוסחו זהה לסיפא של סעיף י' בהסכם 95), נושא כותרת:
16 "אמהות לילדים שנסתיימה זכאותן לתוספת אם", (ראה סעיף 14 לעיל) ללמדך שתחולתו
17 היא על כלל המורות חברות הסתדרות המורים. לטענת המדינה סעיף זה תומך בטענתה
18 שתוספת- אם צריכה להיות בדרך של קיצור שבוע העבודה, וכי השמטת הכותרת שהופיעה
19 בהסכם עם הסתדרות המורים, הסכם 94, מההסכם 95 שנחתם עם הארגון, אינה אלא
20 בגדר השמטה מקרית.
21 הארגון מצידו טוען שאין כל השמטה מקרית וכי הסעיף כפי שאומץ בהסכם שנחתם עמו,
22 הסכם 95, שנחתם מאוחר יותר, התכוון להסדיר את זכאותן של קבוצת המורות- אמהות
23 חברות ארגון המורים שעסקו גם בהוראה וגם בהדרכה, וכי אין הוא מתייחס לכלל המורות
24 אמהות.
25 למעשה לא ניתן לקבוע כי השוני בהסכמים שנחתמו עם שני הארגונים ביחס למורות- אם
26 עובדות הדרכה, במועדים שונים הינו מקרי. נהפוך הוא, שוני זה יכול לתומך דווקא בטענת
27 הארגונים, בדבר יישום שונה של הטבת תוספת האם כלפי כל קבוצת מורות- אמהות,
28 בהתאם להשתייכותן הארגונית.
29
- 30 .69 בהקשר של הסכמים אלו, המדינה מצידה הצהירה שכל הפחתה במשרה בהתחשב בתשלום
31 תוספת- האם לא תפגע בזכויות המורות עם סיום זכאותן לתוספת האם, וכי המדינה
32 מחויבת להחזיר למורות-אמהות אלו את השעות שהופחתו בבית ספרן ככל שניתן. אולם
33 ביחס ליישום התחייבות זו, חלוקים הצדדים. נציגי שני ארגוני המורים טענו שהמדינה
34 סירבה להחזיר שעות אלו למורות, אחרי תום הזכאות שלהן לתוספת אם, או שהוצע

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

1 להשלים שעות אלו, לא במסגרת אותו בית ספר בו לימדו המורות. בהקשר זה נציין כי
2 במסגרת ההליך שבפנינו, די בהתחייבות המדינה להחזר השעות לכלל מורות-אם שהפחיתו
3 את משרתן ושזכאותן לתוספת אם הסתיימה וגם כלפי מורות-אם שעבדו בתפקידי
4 הדרכה. באשר לצורך השלמת השעות בהוראה, עם תום הזכאות לתוספת-אם, חל אותו כלל
5 לגבי מורות-אמהות בתפקידי הדרכה שהן חברות שני הארגונים. יחד עם זאת החלטת
6 המדינה בהקשר זה, אם מכוח הסיפא של סעיף י' בהסכם 95, או מכוח סעיף 2 בהסכם 94
7 לעניין בית הספר בו תושלמנה השעות- דינה כדין כל החלטה מנהלית, וזו תבחן בבוא העת
8 בהתאם לשיקולי סבירות, מדתיות ותום לב.
9

10
11 70. לטענת המדינה אף הוראת סעיף 12(7) לחוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב),
12 תש"ל-1970, שעניינו כללים לחישוב המשכורת הקובעת של עובד במשרה חלקית. הסעיף
13 קובע כי לגבי המורות שנהנו משבוע עבודה מקוצר מתוקף היותן מורות-אמהות שנהנות
14 מההטבה זו מכוח ההסכמים הקיבוציים ושחלקיות משרתן עמדה על 4/5 משרה לפחות
15 בתקופת היותן אמהות לקטין מתחת לגיל 14, יוכר חלק זה של עבודתן לצורך חישוב שיעור
16 משרתן בקביעת הגמלה, תומכת בכך כי הטבת השכר של תוספת האם הייתה מאז ומתמיד
17 קיצור שבוע העבודה.
18 אין בידינו לקבל טענה נוכח השוני בעמדות שני הארגונים בעניין אופן יישום ההטבה של
19 תוספת-אם ויישומה בפועל על כלל המורות-אמהות בהתאם להשתייכותן הארגונית. מכל
20 מקום הסעיף הנ"ל בחוק הגמלאות יחול רק על מי שנכנס בגדרו ובכפוף לקביעתנו בדבר
21 הפרשנות הראויה של הסכמי 93, ביחס לכל אחד מהארגונים.

לסיכום

22
23
24 71. על סמך כל האמור לעיל ולצורך קביעת הפרשנות הנכונה והראויה של ההסכמים
25 הקיבוציים, בהקשר של תוספת-אם והעולה בקנה אחד עם מטרת ותכלית תוספת-אם
26 ואומד דעתם האמיתי של הצדדים, השתכנענו שאין בנמצא פרשנות טובה מזו הנותנת
27 תוקף לדרך בה פעלו הצדדים ביישום ההסכמים לאורך שנים מאז 1993, ועד לשנת תשס"ד.
28 מצד אחד, ע"י אימוץ עיקר הפרשנות המוצהרת של הסתדרות המורים ביחס למורות
29 החברות בה ושלמעשה גם המדינה מסכימה לעיקריה, ומצד שני, מתן תוקף לאופן היישום
30 השונה של ההסכם בעניין תוספת-אם כלפי המורות-אמהות חברות ארגון המורים, בשים
31 לב לכך שלא מצאנו כל פסול בהכשרת היישום השונה של הסכמי 93, ביחס למורות-
32 אמהות חברות ארגון המורים לעומת מורות-אמהות חברות הסתדרות המורים. זאת, בין
33 היתר, נוכח השוני בתנאי, סדרי ומתכונת העבודה של שתי קבוצות המורות והשתייכותן
34 הארגונית.

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

1
2 72. אי לכך אנו קובעים כי הפרשנות הנכונה והראויה והמתיישבת עם תכלית ההטבה של
3 תוספת- אם ואופן יישומה לאורך עשור, הינה כדלקמן:

מורות- אמהות חברות ארגון המורים

4
5
6 מורות-אמהות חברות ארגון המורים, שלהן קביעות על 90%-100 משרה זכאיות לעבוד
7 בפועל את היקף משרתן הקבועה ולקבל בנוסף תוספת-אם כתוספת כספית בשיעור של
8 10%.

מורות- אמהות חברות הסתדרות המורים

9
10
11 א. מורות-אמהות שלהן קביעות על 100% משרה, מימוש ההטבה של תוספת- אם
12 יהיה בדרך של קיצור שעות העבודה, באופן שיחד עם תשלום תוספת- האם ישתלם
13 להן שכר בגין משרה מלאה.

14
15
16 ב. הקבוצה של מורות- אמהות שנדרשו ע"י המעסיק, משרד החינוך, לעבוד מעל 90%
17 משרה ועד 140%, תשתלם תוספת- האם כתוספת כספית בשיעור של 10%, בנוסף
18 לשכר המשולם בגין עבודתן בפועל.

19
20 ג. לגבי שתי הקבוצות הנ"ל, עם פקיעת זכאותן לתוספת- אם, יחול סעיף 2 להסכם
21 94, והתחייבות המדינה.

22
23 ד. ביחס למורות- אם חברות הסתדרות המורים שנדרשו לעבוד מעל 90% ועד 140%
24 משרה, לפי דרישת המעסיק, אנו דוחים את טענת הסתדרות המורים הכללית
25 לפיה, בכל מקרה ומרגע שמורה-אם התבקשה לראשונה לעבוד בהיקף משרה מעל
26 90% ועד 140%, זכות זו תעמוד לה עד סוף תקופת הזכאות לתוספת האם, ולו
27 מהטעם העיקרי שגם הסתדרות המורים מסכימה כי ההעסקה בהיקף משרה כזו
28 מותנה בתנאי מקדמי של דרישת המעסיק וצרכי המערכת.

29 יחד עם זאת והגם שלא הוכחה בפנינו באופן פרטני, מהותן של צרכי המערכת
30 שחייבו מורות-אמהות חברות הסתדרות המורים לעבוד בפועל בהיקף משרה מלאה
31 לפי דרישת המעסיק, ובעיקר לא משך העסקתן במתכונת זו, נראה לנו ומתוך
32 למידת גזירה שווה מהזכות לקביעות על המשרה והיקפה של עו"ה בהתאם לדין,
33 ההסדרים וההסכמים הקיבוציים המתייבים את הצדדים, כי אין לאפשר ביטול חד
34

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

1
2 צדדי ע"י המדינה, של תשלום תוספת- אם מעבר למשרה מלאה לגבי מורה-אם
3 חברת הסתדרות המורים והחזרתה למתכונת הרגילה (לפי הסכם 89), אם זו עבדה
4
5 לפחות משרה מלאה וקבלה בנוסף את תוספת-אם למשך 3 שנים רצופות. במקרה
6 זה שינוי מתכונת העבודה והחזרתה למתכונת של הפחתת שעות העבודה בפועל,
7 להיקף פחות ממשרה מלאה וקבלת תוספת- אם, תהיה כפופה לחובת ההידברות
8 של המדינה עם הסתדרות המורים ועריכת שימוע למורה-אם הרלבנטית.
9

הסעד

10
11
12 על סמך קביעתינו לעיל עולה כי החלטת המדינה בדבר הפחתת שעות העבודה של המורות-
13 אמהות חברות ארגון המורים, ותשלום שכר להן רק בגין משרה מלאה כולל תוספת האם,
14 הייתה החלטה חד צדדית, וזאת בניגוד להסכמים הקיבוציים כפי שהצדדים יישמו אותם
15 לאורך שנים, ובניגוד לכללים וההסדרים הנוהגים בין הצדדים, שמחייבים הידברות ומו"מ
16 עם ארגון המורים, ככל שנוצרו נסיבות שמחייבות שינוי בהסכמות שעוגנו בהסכמים בין
17 הצדדים, ובוודאי בניגוד לחובת השימוע בה חב המעסיק כלפי כל מורה-אם פרטנית שפגעו
18 בשכרה.
19

20 משכך וגם בהמשך לאמור בסעיף 69 לעיל, אנו מצהירים כי המורות- אמהות חברות ארגון
21 המורים, ואשר משרד החינוך החליט בעניינן באופן חד צדדי והפחית את שעות עבודתן,
22 זכאיות לעבוד בהיקף משרתן הקבועה שהיתה להן לפני הקיצוץ ולקבל בנוסף את תוספת
23 האם. לכן על משרד החינוך לפעול להשבת שעות העבודה שקוצצו להן, לכל המאוחר עד
24 תחילת שנת הלימודים הבאה, תשע"א.
25

26 באשר למבקשות שהצטרפו להליך זה, אנו מצהירים שהן זכאיות לפיצויי בגין מלוא
27 הפרשי השכר שנמנע מהן עקב הקיצוץ שלא כדין ובניגוד להסכמים הקיבוציים המחייבים
28 בין הצדדים, במשרתן ובשכרן, וזאת החל ממועד הקיצוץ במשרתן הקבועה ועד למועד
29 השבת משרתן להיקפה המקורי בפועל, ועל משרד החינוך לערוך חשבון לכל אחת ואחת
30 ולשלם לה את המגיע לה.
31
32
33
34

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ס"ק 55/05, ס"ק 13/06, ס"ק 14/06 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים ואח' נ'
מדינת ישראל משרד החינוך ואח'

בשולי הדברים

74. בשולי פסק דין זה בלתי נמנע הוא מלהביע הסכמה להערת ב"כ המדינה בסיכומיה, אודות הסגנון בו נקטו ב"כ המבקשים כלפי המדינה והחלטותיה בסיכומיהם, גם לטעמינו הסגנון הפוגע והדרמטי היה מיותר לחלוטין.

75. היות ומדובר בהליך קיבוצי, אין צו להוצאות.

ניתן היום, ל' תשרי תש"ע, 18 אוקטובר 2009, בהעדר הצדדים.

מהא סמיר-עמאר, שופטת

דורון מתי

נציג מעבידים

אסחק סלים

נציג עובדים

מהא סמיר-עמאר

שופטת

בית הדין האזורי לעבודה, חיפה
שעתק זה נכון ונכון למקור
18-10-2009
מזל חסקי, מאגור בית משפט